

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe

Türkiye’de Kadınların Adalete Erişiminin Desteklenmesi Projesi

***Kadınların Adalete Erişimi Üzerine Çok Paydaşlı Toplantı IV
(DİYARBAKIR)***

**The Action on Fostering Women's Access to Justice in
Türkiye**

***Multi-Stakeholder Meeting on Women’s Access to Justice IV
(DIYARBAKIR)***

19 Eylül / September 2022

Yer / Venue: Radisson Blu Hotel, Fırat, Urfa Bulvarı No 170, 21000 Kayapınar/Diyarbakır, Türkiye

Videoconference:

Meeting ID:

Passcode:

Arkaplan

Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi'nin ortak yürüttüğü "[Türkiye'de Kadınların Adalete Erişiminin Desteklenmesi Projesi](#)", Türkiye'de kadınların adalete erişimini uluslararası standartlar ve Avrupa standartları doğrultusunda güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Türkiye Barolar Birliği'nin ortağı olduğu proje daha spesifik olarak aşağıdaki amaçlara ulaşmayı hedeflemektedir:

- Kadınların adli yardım hizmetlerine erişimini güçlendirmek;
- Adli yardım hizmetlerinin toplumsal cinsiyet duyarlılığını geliştirmek;
- Kadınların yasal farkındalığını ve hukuk okuryazarlığını artırmak.

Adli yardım ve hukuki destek, kadınlar ve hassas gruplar da dahil olmak üzere, kişilerin adalete erişiminin önündeki engelleri ortadan kaldırmada ve herkesin adalete eşit erişimini sağlamada önemli bir rol oynamaktadır. Bu çerçevede, Avrupa Konseyi ile Türkiye Barolar Birliği arasında imzalanan [hibe sözleşmesi](#), dört pilot il olan Diyarbakır, Muğla, Nevşehir ve Ordu'da kadınların adalete erişimini artırmayı temin eden önemli aşamalardan birini oluşturmaktadır. Adli yardım hizmetlerinin bu illerde toplumsal cinsiyete duyarlılığını geliştirmek için, iki yüz yetmişten fazla adli yardım avukatına, Avrupa Konseyi [Hukukçular için İnsan Hakları Eğitimi \(HELP\) kapsamında](#) "[Kadınlar için Adalete Erişim](#)" eğitimi sunulmuştur. Ayrıca, proje, kadınlara yerel düzeyde daha geniş bir destek ve bilgi ağı sağlayabilmek için çok paydaşlı ortaklıkları desteklemektedir.

Çok Paydaşlı Toplantıların Amacı

- Kadınların adalete erişimde karşılaştığı temel sorunları ve olası çözüm yollarını tespit etmek;
- Hassas ve dezavantajlı durumdaki kadınların ihtiyaçlarına yönelik yerel ve sürdürülebilir destek ağları oluşturmak;
- Kurumlar arası diyalogu ve işbirliğini güçlendirmek;
- Toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı uygulamalar konusunda farkındalık yaratmak.

Bu amaçla kadınlara yönelik hizmet sağlayan yetkilileri, baroları, kadın hakları ve kadının adalete erişimi alanında çalışan üniversite ve sivil toplum kuruluşlarını bir araya getiren çok paydaşlı toplantılar Ordu, Nevşehir, Muğla ve Diyarbakır illerinde Mayıs- Eylül 2022 tarihleri arasında düzenlenmektedir. Bu toplantılarda, kadınların adalete ve adli yardıma erişimi önündeki zorluklar tartışılacak ve yeni ortaklıklar yoluyla var olan zorlukların nasıl aşılabileceği üzerine öneriler geliştirilecektir. Yerel toplantılarda tartışılan konu başlıkları ve öneriler toplantı sonrasında bir rapor olarak sunulacaktır. Aynı zamanda illerde gerçekleştirilen bu çok paydaşlı toplantılar proje kapsamında 'Türkiye'de kadınların adalete ve adli yardıma erişimi' konusunda hazırlanacak olan kapsamlı araştırma raporuna katkı sağlayacaktır.

Toplantının Kavramsal Çerçevesi

Adalete ve adli yardıma erişim, tüm hakların etkin bir şekilde korunmasını sağlayan temel bir kavram olarak uluslararası belgelerde önemli bir yere sahiptir. Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması BM Sözleşmesinin (CEDAW), 33 Nolu Genel Tavsiye Kararı adalete erişimle ilgili altı ilke belirlemektedir: "hakların hukuk sistemi tarafından tanınması (dava edilebilirlik), adli kurumların mevcudiyeti, erişilebilirliği, adli hizmetlerin kalitesi, başvuru yollarının sunulması ve adalet sisteminin hesap verilebilirliği". Bu kavramsal çerçeve ışığında ve aşağıda belirlenmiş konu başlıkları üzerine paydaşlar arasında görüş alışverişi gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir:

- **Hukuki çerçeve:** Adli yardıma ve mahkemelere erişimle ilgili kanun ve mevzuat kadınların adalete erişimine yönelik yeterli düzenlemeler içeriyor mu? Kadınların adalete eşit erişimleriyle ilişkili mevzuattan kaynaklı sorunlar var mı?

- **Adli yardım ve uzmanlaşmış desteğin mevcudiyeti ve erişilebilirlik:** Kadınlar ve hassas grupların özel ihtiyaçlarına yönelik uzmanlaşmış hizmetler mevcut mu? Kadınlar için adalet ve adli yardım hizmetlerinin erişilebilirliğini değerlendirmek için hangi göstergeler kullanılabilir? Kadınlar ve diğer dezavantajlı gruplar için bu hizmetler erişilebilir mi?
- **Hizmet kalitesi, izleme ve hesap verebilirlik:** Adalet ve adli yardım hizmetlerinin kalitesinin artırılması için neler yapılabilir ? Kadınların toplumsal cinsiyete dayalı şiddete karşı etkin bir şekilde korunması ve ikincil mağduriyetin önlenmesi için hangi alanların güçlendirilmesi gerekir? Hizmet içi izleme ve değerlendirme sistemi mevcut mu? Hesap verilebilirliğe yönelik etkili mekanizmalar var mı?
- **Kurumlar arası işbirliği ve koordinasyon:** Kadınların adli yardıma, hukuki desteğe ve bilgiye erişimini desteklemek için kamu kurumları, barolar, sivil toplum kuruluşları ve diğer paydaşlar arasında bir işbirliği bulunuyor mu? Bu alanda **çok paydaşlı ortaklıkların geliştirilmesi** için neler yapılabilir? Yerelde yeni iş birliği alanları kurabilmek ve bunların sürdürülebilirliğini sağlayabilmek için neler yapılabilir?

Program Akışı

Toplantı programı iki ana bölümden oluşmaktadır:

1. **Bölüm:** Açılış konuşmalarının ardından, Dr. Öğr. Üyesi Asuman Aytekin İnceoğlu'nun Türkiye'de kadınların adalete erişimde yaşadıkları zorluklar ve iyi uygulama örnekleri üzerine gözlemlerini paylaşacak; Türkiye Barolar Birliği, Diyarbakır Barosu (Kadın Hakları Komisyonu ve Adli Yardım Komisyonu) ve sivil toplum kuruluşları kadınların adalete erişimi konusunda yürütmekte oldukları faaliyetlere ilişkin kısa bir bilgilendirme yapacaklardır.
2. **Bölüm:** Bu bölüm, Dr. Öğr. Üyesi Asuman Aytekin İnceoğlu'nun moderasyonunda yukarıda anılan dört konu başlığı üzerinde katılımcılar arasında görüş alışverişini sağlamaya yönelik açık oturum şeklinde yürütülecektir. Toplantı sırasında yapılan tespit ve öneriler, toplantının raportörü olarak görev alan sayın Uygur tarafından kapanış özetinde sunulacak ve toplantıyı takiben kısa bir rapor haline getirilip katılımcılarla paylaşılacaktır.

Katılımcı kurumlar:

- Türkiye Barolar Birliği
- Yerel barolar ve adli yardım merkezleri
- Adli yardım avukatları
- Üniversiteler, hukuk fakülteleri, kadın çalışmaları ve toplumsal cinsiyet araştırma ve uygulama merkezleri
- Kadın hakları, kadınların adalete erişimi, toplumsal cinsiyete dayalı şiddetle mücadele alanlarında çalışan sivil toplum kuruluşları
- Kamu kurum ve kuruluşları, mağdur hakları hizmet birimleri, Şiddet Önleme Merkezleri, Kadın Konuk Evleri, ve kadın hakları alanında çalışan uzmanlar,
- Belediyeler

Background

The European Union and the Council of Europe jointly carry out “[Fostering Women's Access to Justice in Turkey Project](#)¹” and aim to strengthen women's access to justice in Turkey in accordance with international and European standards. With the partnership of the Turkish Bar Associations, the project specifically aims to achieve the following objectives:

- To improve the gender sensitivity of legal aid services;
- Strengthen women's access to legal aid services;
- To increase the legal awareness and literacy in order for women to exercise their rights as equal citizens in Turkey.

Legal aid and support play an important role in eliminating obstacles to access to justice, including for women and vulnerable groups, and ensuring equal access to justice for everyone. For this purpose, a [grant agreement](#) have been signed between the Council of Europe and the Turkish Bar Associations, constituting one of the important aspects to enhance women's access to legal aid in the four pilot provinces: Diyarbakır, Muğla, Nevşehir and Ordu. To improve the gender sensitivity of legal aid services in these provinces, more than two hundred and seventy legal aid lawyers were provided training on “[Access to Justice for Women](#)” within the scope of the Council of Europe Programme [on Human Rights Education for Legal Professionals \(HELP\)](#). In addition, the project supports multi-stakeholder partnerships to provide a wider network of support and information at the local level for women seeking to access to justice.

The Purpose of Multi-Stakeholder Meetings

- To identify the main challenges faced by women in accessing justice and the possible ways to resolve them;
- To create local and sustainable support networks to respond the needs of vulnerable and disadvantaged women;
- Strengthening the inter-agency dialogue;
- Raising awareness about gender sensitive practices.

For this purpose, multi-stakeholder meetings that bring together the authorities providing services for women, bar associations, universities and non-governmental organisations working in the field of women's rights and women's access to justice, are held in Ordu, Nevşehir, Muğla and Diyarbakır between May-September 2022. At these meetings, barriers and challenges to women's access to justice and legal aid are discussed and recommendations developed on how to overcome existing challenges through new partnerships. Main issues and recommendations discussed at local meetings are presented in a report after each meeting. These multi-stakeholder meetings will also contribute to the comprehensive research report prepared on "women's access to justice and legal aid in Turkey" within the scope of the project.

Conceptual Framework of the Meeting

Access to justice and legal aid has an important place in international documents for the effective protection of all rights. The UN Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW), General Recommendation No. 33, identified six main principles for access to justice: “The justiciability, availability, accessibility, quality, provision of remedies and accountability of the justice system”. In the light of these principles, the issues in the meeting will be discussed under four main headings:

¹ [Fostering Women's Access to Justice in Turkey Project \(coe.int\)](#)

- **Legal framework:** Do laws and legislations on access to legal aid and courts contain specific regulations for women's access to justice? Are there any problems with regard to legislation related to the women's equal access to justice?
- **Availability and accessibility of legal aid and specialised support:** Are there specialised services responding to the specific needs of women and disadvantaged groups? What can be done to respond more effectively to the needs of women and disadvantaged groups? Which indicators can be used to assess the accessibility of justice and legal aid services for women?
- **Service quality and accountability:** What can be done to increase the quality of justice and legal aid services? Which areas need to be strengthened for the effective protection of women against gender-based violence and prevention of secondary victimisation? Is there any in-service monitoring and evaluation system? Are there effective mechanisms for accountability?
- **Inter-agency co-operation and co-ordination:** Is there any cooperation between public institutions, bar associations, non-governmental organisations and other stakeholders to support women's access to legal aid, legal support and information? What can be done to **develop multi-stakeholder partnerships**, including collaboration with NGOs and other stakeholders, to ensure women's access to legal aid, legal support and information at the local level? What can be done to establish new cooperation areas at local level and to ensure their sustainability?

Schedule

The meeting program consists of two main parts:

3. **Part 1:** Following the opening speeches, local expert Dr. Asuman Aytekin Inceoglu will present her observations on challenges and good practices in the field of women's access to justice in Turkey. The Union of Turkish Bar Associations, the Diyarbakır Bar Association (Women's Rights Commission and the Legal Aid Commission) and non-governmental organisations will provide brief information on their activities related to women's access to justice.
4. **Part 2:** Contains the discussion section of the program. This section will be moderated by Dr. Asuman Aytekin Inceoglu and will be conducted in the form of an open session to exchange views among the participants on the four topics mentioned above. The action points and recommendation discussed during the meeting will be presented as concluding remarks by Prof. Uygur, as the rapporteur of the meeting, and will be presented in a report following the meeting.

Participating institutions:

- Union of Turkish Bar Associations
- Local bar associations and legal aid centers
- Legal aid lawyers
- Universities, law schools, women's studies and gender research and application centers
- Non-governmental organizations working in the fields of women's rights, women's access to justice, combating gender-based violence
- Public institutions and organizations, Violence Prevention Centers, Women's Guest Houses, and experts working in the field of women's rights,
- Municipalities

AGENDA / GÜNDEM

Moderator:

Volkan Deli, Senior Project Officer, Council of Europe / Kıdemli Proje Yetkilisi, Avrupa Konseyi

Registration	9:45	Kayıt
Online test for videoconference will start at... (Link will be provided)	(Turkey time)	Video konferans için çevrim içi test bağlantısı, saat'da başlayacaktır (Bağlantı linki sağlanacaktır).
Welcome Remarks	10:00	Açılış Konuşmaları
Ms. Atty. Sibel SUIÇMEZ Vice President The Union of Turkish Bar Associations		Sn. Av. Sibel SUIÇMEZ Başkan Yardımcısı Türkiye Barolar Birliği
Mr Atty. Nahit EREN President Diyarbakır Bar Association		Sn. Av. Nahit EREN Başkan Diyarbakır Barosu
Ms Pınar BAŞPINAR Head of Operations The Council of Europe Ankara Programme Office		Sn. Pınar BAŞPINAR Operasyonlardan Sorumlu Başkan Avrupa Konseyi Ankara Program Ofisi
General presentation of the project and its expected results	10.15	Proje'nin ve beklenen sonuçlarının genel sunumu
Ms Senem GÜROL Project Manager The Council of Europe Gender Equality Division		Sn. Senem GÜROL Proje Yöneticisi Avrupa Konseyi Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Bölümü
Barriers to women's access to justice in Türkiye: Observations on law and practice	10.30	Türkiye'de kadınların adalete erişimi önündeki engeller: Mevzuat ve uygulamaya dair gözlemler
Ms Asuman Aytekin İNCEOĞLU Assist. Prof. Dr. Istanbul Bilgi University, Faculty of Law		Sn. Asuman Aytekin İNCEOĞLU Dr. Öğr. Üyesi İstanbul Bilgi Üniversitesi, Hukuk Fakültesi
Break	11:00 11:15	Ara
Observations from field: Women's Rights and Legal Aid	11.15	Adli Yardım ve Kadınların Adalete Erişimi üzerine Yereldeki Faaliyetler:
Diyarbakır Bar Association Women's Rights Department Legal Aid Department		Diyarbakır Barosu Kadın Hakları Komisyonu Adli Yardım Komisyonu

Role of Local Civil Society in Women's Access to Justice

11:45

Kadınların Adalete Erişiminde Yereldeki Sivil Toplum Aktörlerinin Rolü

- Dicle University Women's Issues Research and Application Center
- Kamer Foundation
- Rosa Women's Association
- Diyarbakır Medical Chamber Women's Medicine and Women's Health Commission
- Women State of Solidarity Association
- Association of Lawyers for Freedom
- Human Rights Foundation of Turkey
- Human Rights Association

- Dicle Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi
- Kamer Vakfı
- Rosa Kadın Derneği
- Diyarbakır Tabip Odası Kadın Hekimlik ve Kadın Sağlığı Komisyonu
- Dayanışmanın Kadın Hali Derneği (DAKAHDER)
- Özgürlük için Hukukçular Derneği (ÖHD)
- Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV)
- İnsan Hakları Derneği (İHD)

Lunch

12:40

Öğle Yemeği

14:00

Moderator & Rapporteur : Dr. Asuman Aytekin İnceoğlu Istanbul Bilgi University / İstanbul Bilgi Üniversitesi

Open Discussion

14:00

Açık Tartışma

1. Legal Framework

- Is the legal framework for legal aid services sufficient to ensure women's access to justice?
- What are the challenges women face in civil cases?
- What are the difficulties faced by women in criminal cases?

2. Availability and accessibility of legal aid and assistance

- What are the difficulties in accessing courts and legal aid? (Physical, economic etc.)?
- Are there any specialised support and services? Are they available and accessible to women?
- Which indicators can be used to assess the accessibility of justice and legal aid services for women?
- What can be done to improve women's access to legal aid, information and support?

Hukuki Çerçeve

- Adli yardım hizmetlerine dair hukuki çerçeve kadınların adalete erişimini sağlamak için yeterli mi?
- Hukuk davalarında kadınların karşılaştığı güçlükler nelerdir?
- Ceza davalarında kadınların karşılaştığı güçlükler nelerdir?

Adli yardım ve desteğin mevcudiyeti ve erişilebilirliği

- Mahkemelere ve adli yardıma erişmedeki güçlükler nelerdir? (fiziksel, ekonomik vs.)?
- Uzmanlaşmış destek ve hizmetler mevcut mu? ve kadınlar için erişilebilir mi?
- Kadınlar için adalet ve adli yardım hizmetlerinin erişilebilirliğini değerlendirmek için hangi göstergeler kullanılabilir?
- Kadınların adli yardım, bilgi ve desteğe erişebilirliklerini geliştirmek için neler yapılabilir?

Break		15:30	Ara
		15:45	
1. Quality of services, monitoring and accountability			3. Hizmet kalitesi, izleme ve hesap verebilirlik:
<ul style="list-style-type: none">What can be done to increase the quality of justice and legal aid services?Which areas need to be strengthened for the effective protection of women against gender-based violence and prevention of secondary victimisation?Is there any in-service monitoring and evaluation system?Are there effective mechanisms for accountability?			<ul style="list-style-type: none">Adalet ve adli yardım hizmetlerinin kalitesinin artırılması için neler yapılabilir ?Kadınların toplumsal cinsiyete dayalı şiddete karşı etkin bir şekilde korunması ve ikincil mağduriyetin önlenmesi için hangi alanların güçlendirilmesi gerekir?Hizmet içi izleme ve değerlendirme sistemi mevcut mu?Hesap verilebilirliğe yönelik etkili mekanizmalar var mı?
2. Inter-agency co-operation and co-ordination			4. Kurumlararası işbirliği ve koordinasyon
<ul style="list-style-type: none">Are there any existing areas of cooperation between bar associations, civil society and local stakeholders to support women's access to justice?What can be done to develop multi-stakeholder partnerships to ensure women's access to legal aid, legal support and information at the local level?What can be done to ensure the sustainability of inter-agency partnerships?			<ul style="list-style-type: none">Barolar, sivil toplum ve yerel paydaşlar arasında kadınların adalete erişimini desteklemeye yönelik halihazırda işbirliği alanları mevcut mu?Yerel düzeyde kadınların adli yardım, hukuki destek ve bilgiye erişimini sağlamaya yönelik çok paydaşlı ortaklıkların geliştirilmesi için neler yapılabilir?Kurumlar arası işbirliğinin sürdürülebilirliğini sağlayabilmek için neler yapılabilir?
Conclusion remarks: summary of action points by rapporteur		16:30	Kapanış yorumu: raportör tarafından eylem noktalarının özetlenmesi
Evaluation Forms https://forms.gle/bEfJ8iML9pF3XLtp9		16:45	Değerlendirme Formları https://forms.gle/bEfJ8iML9pF3XLtp9
Closing Remarks		17:00	Kapanış Konuşması

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

COUNCIL OF EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

Değerlendirme formununa aşağıdaki QR koddan da erişebilirsiniz. (You can also access to the evaluation from the below QR code.)

